

Martin Modéus: Öppningsanförande till det nyvalda kyrkomötet

Talare

Martin Modéus
Ärkebiskop

Datum

19 november 2025

- 1 En del av er var med för fyra år sedan när det nu avtackade kyrkomötet just samlats. Då var vi precis på väg ut ur pandemins restriktioner.

- 5 Vi visste inte vad ChatGPT handlade om, Nato-medlemskap fanns inte på dagordningen och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina hade inte påbörjats. Riksbankens minusränta sågs som det nya normala och 7 oktober var ett datum bland andra. Och relationerna till USA var stabila och rimligt förutsägbara.

- 10 Inte ens kloka och framsynta ledamöter i Svenska kyrkans kyrkomöte såg alla förändringar som var på väg. Men i dag kan vi nog konstatera att var och en av dessa händelser påverkat kyrkomötets och vår kyrkas arbete på ett bestående och genomgripande sätt. Liksom, förstås, ett antal inrikespolitiska vägval.

- 15 Om vi nu – metaforiskt – vänder oss 180 grader och blickar mot framtiden så vet inte heller vi vad de fyra åren har i beredskap för oss. Men det finns skäl att anta att den kommande mandatperioden kommer att innehålla omvälvande händelser. Den kommer att rymma både oväntade välsignelser och oförutsedda utmaningar. Och nu, liksom då, rustar vi oss för att möta framtiden med Guds löften och Guds rike för ögonen.

- 20 Som ledare – och hit hör vi alla, både kyrkomötets ledamöter och biskopar – är det vår uppgift att se möjligheter också i svåra situationer. Eller kanske bättre: att se möjligheter särskilt i svåra situationer. För det är alltid ledarskapets grundläggande uppgift: att i kloka konstellationer identifiera möjligheter och
25 peka på dem. Aldrig att sopa svårigheter under mattan, men alltid peka på de framkomliga vägarna.

För även om framtiden är oviss är det ju sedan länge känt att bästa sättet att förutsäga framtiden, det är att vara med och skapa den.

Som kyrkomöte är det vår uppgift att vara med och skapa förutsättningar för församlingarna att ta dessa möjligheter. I vår kyrka har vi ju två pastorala nivåer: församlingar och stift. Därtill har vi två samarbetsnivåer, pastorat och nationell
35 nivå. Ett av våra viktigaste uppgiftsområden är att lätta bördor, bereda väg och underlätta för de pastorala nivåernas arbete.

Tillsammans. Svenska kyrkans olika nivåer drar tillsammans. Och det behövs när vi lyfter blicken och ser hur fälten redan har vitnat till skörd (Joh. 4:35). I
40 hjärtat känner jag att det var länge sedan de Jesus-orden var så bokstavligt sanna runt omkring oss.

Och det finns anledning att anta att Svenska kyrkan har en viktig roll. Vi är en kristen kyrka – med stolthet, självförtroende och frimodighet. I centrum för vår
45 tro står Jesus Kristus, och kyrkan behöver stå nära honom för att kunna fullgöra sitt uppdrag och vara tydlig i sin identitet. Kyrkan bär sin tro och skapar rum där människor får stöd, får växa och hittar möjligheter att komma till sin rätt – när de själva vill.

Gång på gång behöver det upprepas: vi granskar inte individens tro. Alla får vara
50 med. Människor kan vara medlemmar i Svenska kyrkan för att de vill bevara sin koppling till ett arv, för att de känner igen sig i kyrkans tro, eller för att de vill lära känna ett nytt arv.

Man kan vara med för att bidra i det praktiska arbetet för att hela en trasig värld. Någon vill vara med för att bidra som röst i samhället för att hjälpa våra
55 politiker att se både samhällets tillkortakommanden, skyldigheter – och möjligheter. Eller så vill man vara med och räcka händer till medmänniskans stöd och hjälp.

60 Var och en får vara med utifrån sina egna villkor och göra sin resa i tro och tvivel. Jag ser det som en tillgång – och det rubbar inte på något sätt kyrkans självförtroende som kristen kyrka.

65 Vi ber för dem som inte ber, vi tror åt dem som inte kan tro, och vi hoppas åt dem som inte vågar hoppas. Genom gudstjänst, undervisning, mission och diakoni delar vi människors liv, glädje och kamp här och på många platser i världen.

”Folkkyrka” handlar om hur vi uppfattar vårt uppdrag – det som kortfattat kan uttryckas som att i ord och handling räcka evangelium, det glada budskapet om Guds kärlek till människorna. Rent praktiskt kan man säga att folkkyrkans huvuduppdrag är att, utifrån kyrkans tro och förankring i Jesus, erbjuda en plats där livet tas på allvar i alla dess dimensioner: att hjälpa människor att komma till sin rätt och att vandra med människor i glädje och sorg.

Med detta i sikte arbetar nationella nivån underlättande för församlingarna, men det finns förstås också konkreta frågor där nationell nivå har ett särskilt ansvar.

När vi för fyra år sedan firade gudstjänst med det avgående och tillträdande kyrkomötet var det i formen av en högtidsgudstjänst med ursäkt till det samiska folket. I sitt öppningstal till det nya kyrkomötet efter gudstjänsten talade min företrädare Antje Jackelén om hur den samiska historien på många sätt varit skylten som ingen satte upp och kapitlet som inte rymts i historieböckerna.

I dag kan vi se hur arbetet med våra åtta åtaganden för åren 2021–2031 fortskrider och fördjupas. För en månad sedan publicerades skriften Marken är helig som är ett samtalsdokument från teologiska kommittén om samisk andlighet och teologi. Jag rekommenderar det varmt för studium, utifrån många perspektiv.

Och arbetet går vidare. Till detta hör ett Sägastallamat 3, nästa år, med temat skog och mark. FPIC är nu infört i kyrkoordningen, och tillsammans med samiska företrädare ska vi nu mejsla fram en konkret och fungerande tillämpning. Detta ska bli verklighet. Detta är på riktigt.

Detta arbete är också en väsentlig del av utvecklingen av Svenska kyrkans skogsförvaltning. Också detta är på riktigt, och redan i dag har jag hört berättelser från stift som redan rullar processen.

Andlighet var ett ord som diskuterades mycket inför det som blev ett av det förra kyrkomötets större beslut, just skogsfrågan, där kyrkomötet beslöt att införa de fyra hållbarhetsdimensionerna i kyrkoordningen: andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Jag ser fram emot att få arbeta vidare med detta, och leda det i praktik, både när det handlar om klimataspekten och i allt

110 det som har med relationen till det samiska folket att göra. Mycket annat ryms i frågan, förstås.

Andlighet är inte något annat än det världsliga utan ett ord som försöker fånga livets helhet, en sorts genomsyrande storhet som hjälper mig att förstå just hur helheten hör ihop. Ett grundläggande orienteringsredskap för att förstå vår plats
115 i världen, vad som är gott och rätt och vad som är möjligt att göra, med Guds hjälp, inom det mänskligas ramar.

För mig själv brukar jag sammanfatta innehållet i detta undflyende ord, andlighet, i fem ord vars förstabokstäver formar akronymen VARMT. Orden
120 är: värden, ansvar, relationer, mening och tro – VARMT.

Vilka värden styr oss egentligen, vilka ansvarsförhållanden står vi i, vilka relationer behöver vi se oss som del av, vad är egentligen meningsfullt i liv, verksamhet och framtidsplaner? Och vad tror vi om världens och livets djupaste
125 skikt? Allt detta ligger i botten för våra överväganden och beslut, och, som sagt, det är i Jesu närhet vi kommer åt detta.

Detta är perspektiv som behöver finnas där hela tiden, i plenum, i utskott och i våra egna inre, i de små eller stora besluten. Inte minst eftersom de med
130 nödvändighet riktar våra blickar mot världen och samhället, bort från kyrklig självupptagenhet.

Läget i världen, när vi lyfter blicken utanför våra gränser, är en tydlig sådan fråga där värden, ansvar, relationer, mening och tro står på spel. Människor runt över
135 jorden är delar av samma vår mänsklighet, men i de internationella relationerna, de ekumeniska vänskapsbanden, de mellanstatliga förbindelserna och biståndet sker stora förändringar nu. Självklart är det att Svenska kyrkan uppmärksammar detta. Här har vi, genom ACT Svenska kyrkan och genom våra
samarbetspartners, lång erfarenhet och rik kompetens. Vi vet, inte minst, vilken
140 betydelse delande av bröd och hjälp till samhällsbyggnad kan ha för världsfreden.

Just nu tror jag vi behöver en ny berättelse om biståndet, att samlas kring i bredare konstellationer. Bistånd är inte en välgörenhetsgest, utan ett strategiskt
145 verktyg för att bygga en tryggare, mer rättvis och hållbar värld – för andra och för oss själva, för världen hör ihop.

150 Bistånd är inte minst en geopolitisk försäkring, eftersom totalitära makter nu
flyttar in i det vacuum som bildas när västbiståndet försvinner.
Utvecklingsbistånd, att investera i uppbyggnad av samhällsinstitutioner,
utbildning, hälsa och rättvisa är att investera i människors värde och värdighet –
och därmed i fred och säkerhet. Det är en del av lösningen i en tid där
konflikter, klimatförändringar och ojämlikhet hotar global stabilitet. Och det är
155 förstås också ett moraliskt imperativ för ett rikt land att vara med och bygga
välstånd till många glädje och uppbyggelse. Detta är den materiella sidan av
Jesu ord om att älska sin nästa som sig själv, i ett världsvitt perspektiv. Värden,
ansvar, relationer, mening och tro.

160 Jag nämner biståndet både för dess substans och vikt – och för att det är ett
exempel på hur vår tro och relation till Jesus lyfter våra ögon till att se vår
medmänniska.

Vi hör ihop. Men därför hör vi också ihop. Vi lyssnar tillsammans eftersom vi är
165 tillsammans i en världsvid mänsklighet. Och en världsvid kristenhet, samlade
kring Jesus. Så vi måste först och främst lyssna. På varandra och på Gud. I bön
och i samtal. I gudstjänst och i debatter. I Excelark och med knäppta händer.

Må Gud välsigna vårt kyrkomöte och må vi som kyrka fortsätta det uppdrag
170 som Jesus påbörjade: att förkunna Guds rike och att hela och upprätta
människor. Och den sargade skapelsen. Gud välsigne er alla och de fyra
kommande åren.

Källa
175 <div>Manuskript hämtat från svenskakyrkan.se (2025-12-04)</div>

Taggar
Svenska kyrkan

URI
180 <https://www.svenskatal.se/tale/martin-modeus-oppningsanforande-till-det-nyvalda-kyrkomotet>

185